

Vum
Aktionskomitee
zur Partei

1987–2012

Vum Aktiounskomitee zur Partei

1987–2012

25 Joer

adr

25 Jaer

adr

25 Joer ADR

Sommaire

Portrait hommage Grand-Duc Henri	6
Message Chamberspresident Laurent Mosar	8
Message Premierminister Jean-Claude Juncker	10
Message Parteipresident Fernand Kartheiser	14
Message President vum europäesche Regruppement AEER Jan Zahradil	16
Message Generalsekretär Dr. med.vet. Jean Schoos	18
Message Fraktiounscheef Gaston Gibéryen	20
Message Presidentin vun der adrenalin, déi jonk adr Joëlle Giannotte	22
Vum Aktiounskomitee zur Partei – Éierpresident Roby Mehlen	24
25 Joer Presserevue	52
De la recherche de l'équité à la construction inachevée d'un mouvement conservateur et souverainiste - Philippe Poirier	58

©SIP/Lola Velasco

E laange Wee

Eng Partei feiert Gebuertsdag. E Gebuertsdag ass awer net nëmmen eng Geleeënheet fir ze feieren. Et ass och de Moment, fir an d'Vergaangenheet ze kucken, e Réckbléck ze woen op dat, wat war, sech kritesch mat sech selwer auserneezenesetzen an eventuell Léieren doraus ze zéie

fir dës dann an déi heiteg an zukënfteg Ziler afléissen ze loossen.

Viru 25 Joer, wéi den deemolegen „Aktiounskomitee“ gegrënnt gouf, huet een Thema d'Leit beweegt an zesummebruecht. Et waren d'Problemer a Saache Renten- a Pensiounsgerechtegkeet. D'Envergure vun den Diskussiounen zu där Zäit huet et mat sech bruecht, datt den „Aktiounskomitee 5/6 Pensioun fir jiddferen“ gegrënnt gouf.

Wann 1987 souzesoe just ee Punkt um Programm stoung, esou huet den „Aktiounskomitee“ mat der Zäit och aner gesellschaftlech Themen opgegraff, sech lues awer sécher zu enger Partei am classesche Sënn vum Wuert forméiert an organiséiert. D'ADR ass zanter 1989 dann och kontinuéierlech an der Chamber vertrueden, mat tëscht véier a siwen Deputéiert, dorënner Politiker, déi schonn op eng laang politesch Carrière zeréckkucke kënnen.

D'ADR war zanter hiren Ufäng an der Oppositioun. D'Missioun vun enger Partei an der Oppositioun ass et sécherlech och de Fanger op déi eng oder aner Wonn ze leeën an doduerch eng Debatt ze lancéieren. An deem Sënn huet d'ADR zanter hirem Bestoe sécherlech hir Roll zur Zefriddenheet vun hire Wieler gespillt. Déi kontradiktoresch Diskussiounen, déi d'ADR duerch hir politesch Schwéierpunkten ugestouss huet, hunn och ouni Zweifel zu der pluralistescher Meenungsbildung hei am Land bäigedroen.

25 Joer si wuel eng laang Zäit, mä fir eng Partei zu Lëtzebuerg ass et awer nach e jonken Alter. Dës jonk Partei ass an de leschte Joren och duerch déi eng oder aner Héichten an Déifte gaang. Si huet och Krise kannt an iwwerstanen a gehéiert haut zu der politescher Landschaft an eisem Land. Meng beschte Wësch fir de 25. Gebuertsdag.

Laurent Mosar
Chamberpresident

Passioun Lëtzebuerg, Passioun Europa, Passioun Mënsch

D'Alternativ Demokratesch Reformpartei, de fréieren Aktiounskomitee fir Demokratie a Rentegerechtegkeet respektiv de fréieren „Aktiounskomitee 5/6 Pensioun fir jiddfereen“ war ni mäi gréisste politesche Frënd. An dat berout op Géigesäitegkeet. Vu perséinlechen Attackë wëll ech hei mol guer net schwätzen. Iwwerhaupt mengt d'ADR, ech giff ze vill schwätzen. Notamment a Saachen „Euro-Geschwätz“, mat deem ech dem Land schuede soll. Dont acte! An d'ADR mengt och, ech hätt ze vill Fräizäit a giff Lëtzebuerg just als „Hobbystaatsminister“ regéieren. An dat och nach „amateurhaft“. Dont acte!

D'ADR huet sech vun 1987 – hirer Grënnung am Convict no enger Petitioun mat 10.000 Ënnerschrëften – bis 2006 scho vum Numm hier nieft all aner Partei gesat. D'ADR wollt eigentlech keng Partei, mee éischter eng Protestbewegung sinn. Dat war legitim. Och d'Ziler vun Demokratie a Rentegerechtegkeet, jo vu Gerechtegkeet iwwerhaupt si méi wéi legitim. An déi Ziler deelen ech mam ADR. Allerdengs dierfe se net nëmmen elektoral Fassade sinn. Bei kenger Partei. Och Konservatismus ass legitim. Allerdings dierf en net populistesch oder reaktionär sinn. Rechtsextrem hunn ech d'ADR iwwregens ni empfond. An dat war si och ni. Dat huet sie viru kuerzem nach ënner Beweis gestallt. Ech deelen och der ADR hier Passioun fir Lëtzebuerg an d'Lëtzebuerger. Allerdengs heescht et haut net méi „Lëtzebuerg de Lëtzebuerger“.

Eist Land ass zu enger plurikultureller Gemeinschaft, zu enger moderner Gesellschaft ginn. Lëtzebuerg, dat sinn haut Lëtzebuerger an Net-Lëtzebuerger. Lëtzebuerg, dat heescht haut mateneen, net géinteneen. Lëtzebuerg, eis Natioun, dat ass haut eng komplex a räich, oppen a symbiotesch Gemeinschaft vu Gemeinschaften mat ondendlech villen Intersektiounen.

A Lëtzebuerg dat heescht haut och – mee eigentlech nach ëmmer – Europa an den Euro. Innen- an Europapolitik sinn zwou Säite vun enger Medaille. An d'Band vun där Medaille ass déi ganz globaliséiert Welt. D'Passioun fir Lëtzebuerg, d'Passioun fir eis Natioun ass duerfir Deel och vu menger Passioun fir Europa. An den Engagement fir Fridden, Fräiheet a Wuelstand an Europa ass ëmmer och Asaz fir Fridden, Fräiheet a Wuelstand doheem. Ee Wuelstand, deem nëmme vertriebbar ass, wann en och mat der Welt iwwer Kooperatiounshëllef gedeelt gëtt. Och dat ass Demokratie a Gerechtegkeet! Et ass duerfir falsch, fir hei e Clivage vum 19. Joerhonnert opzebauen, deem am 20. Joerhonnert fir vill Leed gesuergt huet. „Konsequent fir Lëtzebuerg“ ass nëmme konsequent wann een och konsequent fir Europa ass! A „Liewensqualitéit fir jiddereen“ ass och global ze denken.

Genausou falsch ass et, fir Clivagë bei eis am Land méi déif ze man. Besonnesch wann ee fir Demokratie a Reformë wëll stoen. Dat heescht net, datt ee keng konstruktiv Virschléi an der politescher Saach soll maachen. Am Géigendeel! Mee och hei muss een zur Kenntnis huelen, datt Lëtzebuerg nëmme staark

als gerecht Gemeinschaft an als modern Gesellschaft ass. Mir dierfen duerfir gesellschaftspolitesch a gesellschaftskulturell net zeréck. Wat net heescht, datt alles beliebeg wier. Sou bleift och haut d'Famill de Grondsteen vun eiser Gesellschaft. Awer et ass eng méi komplex a méi faarweg Famill. An et ass eng Famill, an där Fra a Mann absolut gläichberechtegt sinn. An zwar net nëmmen an der Theorie. Eis Kanner leiden net dorënner. Si profitéieren dovunner.

Apropos Profit: et kann een an enger Gesellschaft net nëmme profitéieren: et muss een och ginn. Et muss een tolerant sinn. Et muss een d'Leit alleguer gär hunn. Och wa se anescht sinn, wéi ee selwer. Grad dann. Sou gött Lëtzebuerg méi faarweg. An domadden och méi staark. Ouni dat déi Stäerkt géint anerer gericht wier. Well nëmmen zesumme mat der ganzer breeder Gemeinschaft Lëtzebuerg si mer staark. Nëmme esou gi mer an Europa gehéiert, dat mir méi brauche wéi all anert Land. An dat mir och vun Häerze wëllen.

Haut feiert d'ADR 25 Joer. Ech wënschen hier duerfir nëmmen dat Besch, dat Besch vun heiheem an dat Besch vun dobaussen, dat Besch vun der konstruktiver Demokratie, dat Besch vun der ganzheetlecher Gerechtegkeet, vun där d'Rentë just een Element sinn. Allerdéngs duerchaus een zentralt, dat d'Leit mat Recht beweegt. Dat beweist net zulescht den onbestreitbare Succès vum ADR an der Chamber zanter 1989. An och de Rentendësch vun 2001 mat der Ofschafung vun den „Hongerrenten“. Haut musse mir mateneen eis Rentë-

gerecht an zukunftsfest gestalten. Dat heescht mir müssen d'Rentemauer Zill fir Zill ofbauen, fir dass d'Renten esou gerecht an esou héich wéi finanziell méiglech bleiwen. An zwar méiglechst ouni Clivage a Polemik tëschent dem ëffentlechen an dem private Secteur. Well dëse Clivage schued – wéi all Gruef – nëmme Lëtzebuerg an de Lëtzebuerger.

Ech hoffen duerfir op eng konstruktiv Zesummenaarbecht mat der ADR an der Zukunft. An als „richteg Partei“ zanter 2006 och eng grouss Verantwortung fir eis Demokratie a fir eng méi zukunftsorientéiert Gerechtegkeet. Well de Staat ass fir mech weder Hobby nach Spill: et ass dat zentraalt Instrument vun eiser Demokratie a Form a Wäerter an domadder och vun der ganzheetlecher Gerechtegkeet.

Ech wënschen der ADR all Guddes. All Guddes fir sech. All Guddes fir en oppent Lëtzebuerg.

Jean-Claude Juncker
Premierminister

Ad multos annos, ADR !

Et kann een zu der ADR stoen, wéi ee wëll, mä op zwee Punkten ass sech awer bestëmmt jiddfereen eens: eis Partei steet fir aussergewöhnleche Courage a fir onerwaartenen Erfolleg.

Ouni de Courage vun e puer Leit wär d'ADR ni entstan. Leit wéi de Gast Gibéryen, de Roby Mehlen a vill anerer hu munches riskéiert, wéi si 1987 en Aktiounskomitee gegrënnt a sech fir hir Iddien, besonnesch fir d'Opbesserung vun de Renten am private Secteur, ëffentlech engagéiert hunn. Datt den Asaz, dee si gewisen hunn, no zwielef, dacks schwéiere Joren, zum Erfolleg geféiert huet, huet a behält e virbildleche Charakter an der Politik. Och haut nach ka sech jiddfereen, dee sech wëll fir eng besser Gesellschaft asetzen, un hirem Beispill inspiréieren.

Datt no 1999 dësen Aktiounskomitee weider bestanen huet a sech bis zum Kongress am Joer 2006 zu enger vollwärtiger politescher Partei weiderentwéckelt huet war sécher onerwaart. Mä iwwer zwanzeg Joer ganz aktiv Präsenz an der Chamber, mat bis zu siwen Deputéierten, weisen, datt d'ADR eng wichteg Plaz an der politescher Landschaft ausfüllt an datt en onverännert staarken an objektive Besoin fir dës Partei besteet. D'Wieler vun der ADR kommen haut aus alle soziale Schichten an aus alle Berufsgruppen. D'Konflikter aus der Ugangsphas hu mir scho laang hannert eis gelooss.

D'ADR ass eng Partei, déi hirem sozialen Engagement trei bleift, fir de liberalen, fräiheetleche Rechtsstaat an eng Stärkung vun eisen demokrateschen Institutionen antrëtt an a gesellschaftspolitesche Froe wäertorientéiert denkt. Si ass eng Partei, déi zu eisem Land, sengen Intressen a senger Sprooch steet. Si steet fir en Europa vun de Natiounen. Si trëtt fir eng wierklech Integratioun vun eisen auslännesche Matbierger an. Um internationale Plang huet d'ADR hiert Doheem an der Allianz vun den europäeschen, konservative Parteien fonnt.

D'ADR bleift als Partei hirer Tradition vu Courage trei. Si ass keng Partei, déi dem Zäitgeescht noleeft, déi bockelt oder sech dauernd béit a verbéit fir deenen ze gefallen, déi grad d'Soen hunn. Neen, mir triede fir bleiwend Wäerter an. Wee sech an der ADR engagéiert, weess, datt hien net den einfache Wee gewielt huet, mä awer den opriichtege Wee.

Als President sinn ech houfreg op dës Partei! All deenen, déi si gegrënnt, ënnerstëtzt a geformt hunn, soen ech en häerzleche Merci. Mat hiren iwwer 2.000 Memberen zielt d'ADR haut zu de groussen an etabléierte Parteien am Lëtzebuerger Land. An der Nofolleg vun eise Presidenten Gast Giberyen, John Bram a Roby Mehlen an zesumme mam Generalsekretär Jean Schoos an all eise Membere wëll ech dës Partei op hir nächst 25 Joer virbereeden. Well dës Partei huet weider 25 Joer politeschen Erfolleg méi wéi verdéngt!

Fernand Kartheiser
President vun der ADR

A future filled with even greater achievements

The Alliance of European Conservatives and Reformists (AECR) would like to extend very warm congratulations to its sister party in Luxembourg for reaching its 25th Anniversary.

For 25 years the Alternative Democratiscche Reform Partei has been a platform for Luxembourgish pensioners, offering them a conservative, anti-establishment and economic liberal voice. It has achieved so much and its success, both at the voting booths and with respect to policies have brought hope not only in Luxembourg but also all around Europe. The ADR has elegantly evolved from a party of single yet very important issue, that of pension reform, to a fully matured political entity covering a wide array of issues. From their commitment to fight against the European Union's lack of transparency and its democratic deficit to the admirable dedication with which they promote the use of the Luxembourgish language, I am certain that their future will be filled with even greater achievements.

Since the Alternative Demokratische Reform Partei became a member of the Alliance of European Conservatives and Reformists in 2010, it has taken an active part all of the Alliance's activities and has graciously offered to host the Alliance's 2012 Council Meeting for which we are deeply grateful. It is of great importance to us to have a member party in one of the founding nations of the European Union, as we are currently the main organisation campaigning against deeper European federal and fiscal integration.

AECR is the only pan-European organisation for parties dedicated to true subsidiarity and a European Union of sovereign nation states, we are proud to congratulate our distinguished party member from Luxembourg on their 25th anniversary.

Jan Zahradil

President vum internationale Regruppement AECR

ADR - Das soziale Gewissen

Die ADR feiert im Jahr 2012 ein großes Jubiläum. Seit nunmehr 25 Jahren ist sie ein fester Bestandteil der politischen Kultur unseres Großherzogtums Luxemburg. Eine solche Feier bietet natürlich genügend Anlass, sich zu erinnern und eine Bilanz der geleisteten Arbeit zu ziehen. Wichtiger aber noch scheint es, nach vorne zu schauen und die Zukunftsaufgaben politischer Arbeit ins Auge zu fassen.

Vor nunmehr 25 Jahren haben sich eine kleine Gruppe engagierter Frauen und Männer zusammengefunden um in Luxemburg eine neuartige Bewegung zu schaffen, die in einer ersten Phase ein Kernthema hatte, die damals in Luxemburg bestehende unglaubliche Rentenungerechtigkeit zwischen „secteur public“ und „secteur privé“. Aus dieser in ihren Ursprüngen rein sozialen Bewegung wurde in den letzten 25 Jahren eine richtige Partei, die Ihren vollwertigen Platz in allen Gebieten der Politik in der Luxemburger Gesellschaft von heute einnimmt und ausfüllt.

Angesiedelt in einem sozial – bürgerlich - liberalen Parteienspektrum, erscheint sie heute mehr denn je ein Garant des sozialen Gewissens der Errungenschaften der letzten Dekaden unseres Landes. In einer Welt, die im Umbruch scheint, bedarf es vielleicht mehr als jemals zuvor Gruppierungen und Parteien, die fähig sind den Überblick zu behalten und Bewährtes nicht leichtfertig auf dem Altar des kurzfristig politischen Erfolges zu opfern. Dies umzusetzen ist sicher nicht leicht, dies aus der Rolle einer Oppositionspartei umzusetzen noch weniger und schon gar nicht ist es populär oder populistisch. Qualitativ hochwertige soziale und gerechte Politik zu machen war, ist und wird nie einfach sein.

Wir feiern heute keinen 25. Geburtstag, hinter einem Geburtstag steckt nur wenig Eigenleistung. Wenn man Glück hat, kommen viele Jahre ganz von selbst und diese auch noch pünktlich. Wir feiern hier ausdrücklich das Jubiläum unserer Gründung. Ein Jubiläum steht nicht für einen Tag, nicht für eine Leistung, sondern für viele kleine und große Erfolge in einem langen Zeitraum davor. Dem Einsatz aller Parteimitglieder über all die Jahre, ihrer Ausdauer, ihrem unermüdlichen Schaffen, das manchmal von Tag zu Tag und von Woche zu Woche sich zu wiederholen scheint, ist es zu verdanken das die Partei heute das ist, was sie ist, ein Ausdruck des politischen Willens einer großen Gruppe unserer Bevölkerung.

Die ADR und ihre Mitglieder sind so gesehen mit einem Wettkämpfer zu vergleichen, der immer wieder Erfolge erzielt, Höchstleistungen anstrebt und nun an diesem einen bedeutenden Tag im Mittelpunkt des Interesses steht und seine verdiente Anerkennung bekommt, mag dies auch dem einen oder anderen Mitwettkämpfer nicht immer gefallen.

Ein Jubiläum feiert den Jubilar doch mit dem was die ADR in den zurückliegenden 25 Jahren geleistet hat, wurde sehr viel in Luxemburg politisch bewegt und vielen Einwohnern dieses unseres Landes zu einem besseren und sozial gerechteren Leben verholfen.

Die Zukunft erscheint uns heute unsicherer als je zuvor, die ADR steht bereit auch in den nächsten 25 Jahren ihre Rolle im politischen und gesellschaftlichen Leben zu erfüllen, treu und im Geiste der Gründer des Jahres 1987. In diesem Sinn wünsche ich der ADR, ihren Mitgliedern, ihren Freunden und Sympathisanten das für Sie in Zukunft der Spruch gelten möge: „Audiatur et altera pars!“*

Dr. med. vet. Jean Schoos, Generalsekretär der ADR

**Man muss auch die Gegenseite anhören! (Seneca, Medea 1999)*

ADR :Zoufallsprodukt oder Noutwennegkeet ?

Eigentlech wollten am Joer 1987 dräi Gewerkschaften – FEP, ALEBA an NGL - eng neutral Gewerkschaftsfederatioun grënnen, a fir hire Memberen d'Wichtigkeet vun esou enger Federatioun ze beweisen, sollt fir d'éischt eng gemeinsam Aktioun initiéiert ginn.

Op d'Renteproblematik huet ee sech séier gëeenegt. Schliisslech hunn iwwert Joeren, fir net ze soe Joerzénge, Gewerkschaften aus dem Privatsektor Rentegerechtegkeet zu Lëtzebuerg gefuerdert, an déi politesch Parteien dës och ëmmer virun de Wale versprach, awer no de Wale dës Versprechen ni gehalen.

„5/6 Pensioun fir jiddfereen“ war de Slogan, op deem ee sech gëeenegt huet, an an engem Communiqué sollt Ëffentlechkeet op d'Problematik opmierksam gemaach ginn.

Mä weder dee vun der Aleba verfaasste Communiqué gouf gemeinsam verëffentlecht, nach gouf eppes aus der neutraler Gewerkschaftsfederatioun. Eng Gewerkschaft, d'NGL, huet dunn de Communiqué eleng ënnert hirem Numm verëffentlecht, an d'Resonanz heirobber war esou grouss a positiv, datt doropshin en iwwergewerkschaftlechen an iwwerparteilechen Aktiounskomitee gegrënnt gouf, mat Leit aus alle Schichten a politesche Richtungen a mat Organisatioune wéi FLB, NGL an Aktioun Mëttelstand.

Petitiounsaktioun, Manifestatioun, Entrevuë mat sämtleche Parteien am Sozialministère hunn zu kenge konkrete Resultater gefouert, am Zesummenhang mat der zu deem Zäitpunkt duerchgefouerte Rentereform.

Konsequenz war d'Participatioun un de Chamberwale vun 1989 mat dem bekannte Resultat, datt 10 Joer méi spéit déi laang gefuerdert Rentegerechtkeet Realitéit ginn ass, an d'Renten aus dem Privatsecteur eng bis dohinner ni gekannten Erhéijung erfuer hunn.

D'ADR huet nieft dësem Succès sech am Laf vun der Zäit awer och vun enger Ee-Punkt-Partei zu enger Partei mat Grondsazprogramm entwéckelt, sech souwuel um nationale wéi europäesche Plang en Numm gemeet a viles zum Positive beweegt.

Esou datt een haut ka soen: Jo, d'ADR war en Zoufallsprodukt, awer och eng Noutwennegkeet, duerch déi viles beweegt ginn ass. Dofir ass se haut fest an der politescher Landschaft verankert an net méi ewechzededenken.

Gast Gibéryen

President vum parlamentareschen ADR-Grupp

De Jugendmouvement

Eng bekannten däitsch Museksgrupp séngt : « Es ist nicht deine Schuld, dass die Welt so ist wie sie ist. Es wär nur deine Schuld, wenn sie so bleibt. Glaub' keinem der dir sagt, dass du nichts ändern kannst. Die, die das behaupten, haben nur vor Veränderung Angst...» A genau esou ass et och. Wa mir zu Lëtzebuerg als jonk Leit eng Zukunft wëllen hunn, da musse mir opstoen an eis dofir asetzen.

Sécherlech huet een et als Jugend net ëmmer einfach. Et gött eis nogesot, datt et eis u Liewenserfarung feelt. Dofir brauche mir awer och kee Blat virun de Mond ze huelen. An deen een oder anere jugendleche Liichtsënn gött eis och verzien, well mir jo nach politesch e bësse gréng hannert den Ouere sinn. Dat hält eis awer net dovun of, aktiv eis Meenung ze verrieden, genau esou wéi vill Generatioune virun eis.

Et ass eng flott Erausfuerderung, als Jugendmouvement vun enger eigentlech nach jonker Partei unzetrieden. Eigentlech sti mir nach ëmmer fir déiselwecht Saachen an, wéi eis grouss Virbiller vun haut. Déi politesch Problemer hu sech net vill geännert, si hu sech just inhaltlech der Zäit ugepasst. An och déi Jonk wuessen domadder op. Déi logesch Konsequenz ass wuel, datt een erëm vir déiselwecht Saache mat deene selwechten Ziler kämpft: eng Ausbildung fir eng Aarbecht, en Dach iwwert dem Kapp, eng Famill an en éierbare Liewensowend.

Net nemmen als Jugendsektioun vun der adr, mä och als Member vun der europäescher Jugendgruppéierung European Young Conservatives (EYC) hu mir eis Plaz fonnt a stelle souguer de Vize-President.

Schlussendlech kann ee behaupten, datt eis grouss Politiker och emol eng Kéier kleng ugefangen hunn. An dat léist een hoffen, datt och mir, déi jonk Engagéiert vun haut, enges Daags an déi Positioun kommen, wou mir kënnen een Deel vun der Verännerung sinn. Mir sinn op alle Fall houfreg, e Stéck Geschicht vun der Partei, mat dëser 25 Joer Feier, dierfe matzeschreiw. Mir wënschen eiser Partei an all eise Memberen alles Guddes an datt mir eis bei der 50-Joer-Feier esou motivéiert wéi haut erëmgesinn.

Joëlle Giannotte

President vun der adrenalin, déi jonk adr

Vum Aktiounskomitee zur Partei

Ass et Zoufall, datt 25 Joer no der Grënnung vum Renten-Aktiounskomitee d'Diskussioun ëm d'Renten a Pensiounen rëm op en Neits am Fokus vun der politescher Aktualitéit steet? Wann et deemools an éischter Linn drëm gaangen ass, fir d'Hongerrenten aus der Welt ze schafen a méi Gerechtegkeet tëschent deenen zwee Rentensystemer erbäizeféieren, dann ass et haut eier d'Suerg ëm d'Gesondheet an d'Laangliewegkeet vun

eisem Renteregime, déi iwwerweit.

D'Genèse vun dëser Partei ass e Wee mat ville Kéieren. Um Ufank steet eng parteipolitesch neutral Gewerkschaft, d'NGL, déi mat der FEP-FIT an der ALEBA eng Allianz agaangen ass, fir méi Rentegerechtegkeet anzefuerderen. D'ALEBA an d'FEP-FIT hunn awer kuerz drop kal Féiss kritt. Den LCGB spillt Observateur, zéit awer Waasser, wéi et eescht gëtt. Duerno kommen d'Journaliste vum „Wort“ an de Rentnerverband derbäi, mä och si sprange rëm of.

D'Aktioun kritt réischt definitiv Opdriff, wéi den FLB (Fräie Lëtzebuerger Baureverband), d'Mëttelstandsorganisatioun SIC an d'Fräi Wënzer decidéiert hunn, matzemaachen. Do hu sech zwou grondverschiede Welte begéint, déi awer ee gemeinsam Uleies haten: deene kleng Rentner aus dem Privatsektor, déi hiert Liewe laang haart geschafft haten, zu uerdentleche Renten ze verhëllefen. An déi zwee Pensiounssystemer vum privaten an ëffentleche Sektor méi no beieeneenzebréngen.

Et war net, wéi wann d'Renteproblematik keen Thema an der Politik gewiescht wär. Ganz am Géigendeel! Awer iergendwéi huet kee sech getraut, dat gliddegt Eise richteg unzepaken. Bis dës Allianz tëschent Gewerkschaftler a Fräiberuffler entstanden ass, déi determinéiert waren, fir an dëser Fro ee fir allemol Neel mat Käpp ze maachen. An déi sech getraut hunn, déi Grouss bei de Chamberwalen d'Fäerten ze léieren. Den Erfolleg huet hinne Recht ginn, a lues a lues ass aus dësem Aktiounskomitee fir Rentegerechtegkeet eng nei Lëtzebuerger Partei ginn,

déi sech iwwer de Renteproblem eraus haut op ville Pläng fir d'Zukunftsfäegkeet vun eisem Land asetzt.

Jiddefalls steet den 12. Mee 1987 um Gebuertsschäin vun dëser Partei, déi elo zanter méi wéi 23 Joer an der Lëtzebuerger Chamber vertrueden ass a mat Houfert vun sech behaapte kann, datt si an der Fro vun der Rentegerechtegkeet viles, wann och nach net alles, zum Gudde beweegt huet.

Op deem 12. Mee 1987 hu Verrieder vun NGL (Neutral Gewerkschaft Lëtzebuerg), dem Rentnerverband a vun der Union des Journalistes decidéiert, en Aktiounskomitee ze grënnen, fir an der Fro vun den Hongerrenten an den Ongerechtegkeeten am Lëtzebuerger Rentewiese politeschen Drock ze maachen.

Wéi dat awer sou ass, wann e Kand op d'Welt kënnt, huet och scho virdrun eppes misse geschéien, a sou war et och beim Aktiounskomitee 5/6.

De Sozialminister Benny Berg hat Ufanks 1986 ugekënnegt, eng gréisser Rentereform op de Wee ze bréngen. An der Hoffnung, datt elo endlech eng global Reform mat dem Zil vu wierklecher Rentegerechtegkeet géif kommen, huet d'Neutral Gewerkschaft Lëtzebuerg (NGL) eng Entrevue gefrot, fir dem Minister hir Virstellungen ze presentéieren. Mä scho ganz séier sinn si enttäuscht ginn. De Minister huet gesot, hie géif zwar gär méi wäit goen, mä him wäeren d'Hänn duerch de Regierungsprogramm gebonnen: „*Tout en maintenant les droits requis en matière de pensions du secteur public, le Gouvernement veillera à **préserver un parallélisme dans l'évolution** des régimes contributifs et non-contributifs*“.

Domat huet d'NGL sech awer net zefridde ginn, well den Ënnerschied an der Pensioun tëscht privatem an öffentliche Secteur (bei gläichem Gehalt a beruflecher Carrière) bei 60 Prozent géif leien. Deemools huet sech d'Iddi vun engem eenheetleche Pensiounsregime ëmmer méi duerchgesat. Si huet hiren Ausdrock an der Fuerderung „**5/6-Pensioun fir jiddfereen**“ fonnt.

Och déi aner Gewerkschaften, besonnesch FEP-FIT an ALEBA, hu sech dëser Fuerderung ugeschloss. Den LCGB wollt och eng allgemeng Volleksversécherung, iwwerdeems den OGBL, deem dem Minister Berg nostung, nëmmen eng 10-prozenteg Rentenopbesserung verlaangt huet.

Den 13. Oktober 86 huet d'NGL eng Pressekonferenz gehalen an dobäi Zuelen iwwer déi duerchschnëttlech Renten a Pensionne publik gemaach. Deemno huet 1985 en Aarbechter 28.160 Fr., e Privatbeamte 34.962 Fr. an e Pensionär am Secteur public 74.070 Fr. de Mount als Pension kritt. An dobäi géif dat geplangten „Härtefallgesetz“ d'Ennerscheeder nach méi grouss maachen. An d'NGL huet eng enk Zesummenaarbecht vun alle Gewerkschaften aus dem Privatsektor verlaangt, fir deem en Enn ze maachen.

Dozou ass am Rapport vun der NGL-Exekutiv ze liesen: „Nachdem am 5. November (1986) Generalsekretär Gibéryen mit FEP-Präsident René Merten in einem zweistündigen Gespräch übereinkamen, dass es sinnvoll wäre, dass die Gewerkschaften FEP-FIT, ALEBA und die NGL ihre Kräfte vereinigen müssten, um gemeinsam in einem spezifischen Punkt der Rentenproblematik zu handeln, fand am 13. November ein erster Meinungsaustausch im FEP-Gebäude statt. Was den spezifischen Punkt der Rentenaufwertung im Privatsektor anbelangte, konnte überraschenderweise eine schnelle Einigung gefunden werden. Diese gemeinsamen Ansichten sollen in einer weiteren Sitzung am Montag den 17. November im ALEBA-Sitz in einer Pressemitteilung festgehalten werden.“

Döse gemeinsame Communiqué ass de 17. November vum ALEBA-Präsident Eugène Storck redigéiert ginn, awer wéi en den 21. November sollt ënnerschriwwen ginn, haten déi zwee Presidente vu FEP an ALEBA op eng Kéier keng Zäit. D'NGL-Exekutiv ass doriwwer béis enttäuscht an decidéiert, eleng weiderzemaachen, wann déi aner zwou Gewerkschaften sech net ganz séier entscheede géifen.

Am Rapport vun der NGL-Exekutiv vum 6. Dezember ass ze liesen:

„Der Landespräsident (Josy Simon) ist empört über die unnötigen Verzögerungen durch die FEP in Sachen gemeinsame Stellungnahme Rentenreform. Er betont, dass er nicht mehr bereit sei, über weitere Unterredungen mit der FEP überhaupt noch zu diskutieren“. - Der Generalsekretär (Gast Gibéryen) gibt Erklärungen über den im L.W. erschienenen Artikel über eine geplante Dachorganisation NGL-FEP-ALEBA. Da diese Organisation nicht zustande kommt, wird die NGL die von den drei Gewerkschaften gutgeheissene und vom ALEBA-Präsidenten verfasste Pressemitteilung allein herausgeben, da auch die ALEBA nicht an einer gemeinsamen Aktion zur globalen Rentenreform teilnehmen wird“.

Well d'FEP an d'ALEBA Waasser gezunn haten, huet d'NGL de Communiqué eleng an hirem Numm erausginn an decidéiert, en detailléierte Renteprogramm auszeschaffen. Dee sollt der Regierung an de Parteie virgeluecht ginn. Wann d'Politik net bereet wär, dorop anzegoen, sollte landeswäit Aktiounen gestart ginn. 5.000 Autocollante si verdeelt an eng grouss Plakataktioun ass an d'Wee geleet ginn.

Am Januar 87 hunn d'Entrevuë mat de Politiker an de Parteien ugefaangen, déi awer am groussen Ganzen net vill bruecht hunn.

De 25. Februar war eng Entrevue mam Minister Benny Berg. Dozou en Extrait aus dem Rapport vun der NGL-Exekutiv vum 2. Mäerz 87:

„Nachdem auch bei den Unterredungen mit den Parteien sowie Gesundheitsminister Benny Berg nicht viel positives in Hinsicht 5/6-Pension zu erwarten sei, kam die Exekutive zur Ansicht, dass man jetzt die nötigen Schritte zu Aktionen einleiten sollte. In der Dringlichkeitssitzung des Hauptvorstandes vom 5. März soll den Delegierten vorgeschlagen werden, am 28. März eine Protestmanifestation zu organisieren... Am 12. März soll eine Organisationsversammlung für den Protestmarsch stattfinden, zu der alle Organisationen zwecks Beteiligung an der Organisation eingeladen werden (OGBL – LCGB – ALEBA – FEP – Buchbinderverband – Journalistenverband – Bauernverband – Handwerkerverband – Amiperas – Alters- und Invalidenverband usw.“

NGL
Nationale Gewerkschaft
Letzebuerg

UJL
Union des Journalistes
Letzebuerg

Protest Manifestatioun

5/6 PENSION FÜR JUGENDLICHE	5/6 MAXIMAL- RENTE	5/6 PENSION FÜR HINTERBLIBENE	5/6 MINIMAL- RENTE
Handwerker des Auer Auer	5/6 PENSION FÜR HINTERBLIBENE	Amerikanen des Bourgeois	5/6 PENSION FÜR HINTERBLIBENE
5/6 PENSION FÜR HINTERBLIBENE	Entwurf des Auer	5/6 PENSION FÜR HINTERBLIBENE	Fürsichtige Personen für Schuld erhalten
Soziale Gewerkschaft Auer	5/6 PENSION FÜR HINTERBLIBENE	Wahl kommissionen für Gewerkschaft	5/6 PENSION FÜR HINTERBLIBENE

Samschdeg, 28. März
Rendez-vous Letzebuerg Gare 15.30 Auer

Den 9. Mäerz 87 huet d'NGL eng Pressekonferenz gehalen, wou se fir den 28. Mäerz eng grouss Manifestatioun an der Stad ugekënnegt huet.

Vun alle Gewerkschaften a Mouvementer, déi invitéiert gi ware fir matzemaachen, hu just de Lëtzebuerger Rentner- an Invalideverband (LRIV) an d'Union des Journalistes luxembourgeois (UJL), dat heescht d'Journaliste vum Grupp Saint-Paul, positiv geäntwert a waren d'accord fir zesummen e Communiqué ze publizéieren.

D'AJL (Association des journalistes luxembourgeois) déclaréiert, net un der Manif deelzehuelen a warnt d'Organisateuren, datt hiren Numm op kee Fall dierft op d'Plakater gesat ginn.

Een Dag virun der Manifestatioun seet d'Regierung, si wär d'accord fir déi geplangte Rentenopbesserung am Privatsecteur vu 4 op 7 Prozent eropzesetzen.

Den 28. Mäerz 1987 war dunn an der Stad déi ugekënnegt **Manifestatioun** ënner dem Motto: „5/6-Pensioun fir jiddfereen“. De Cortège ass vun der Gare bis op de Knuedler gaangen. Riedner waren den NGL-Generalsekretär Gast Gibéryen, deen d'Begréissung gemaach huet, de Jos Ruckert fir den LRIV, de Jos Lorent fir d'UJL an de Josy Simon fir d'NGL.

D'Lëtzebuerger Wort schreift de Méindeg duerno: „Ausser der Abgeordneten Viviane Reding und der Stadträtin Hilda Rau-Scholtus hielten sich die Politiker hinter dem Berg bei der Rentenmanifestation von vorgestern Samstag, an der schätzungsweise 800 Personen teilnahmen“.

D'Chamber huet de 16. Juli 1987 per Gesetz eng 7-prozenteg Opbesserung vun de Renten am Privatsektor decidéiert.

D'NGL huet duerno déi statutaresh Grënnung vum Aktiounskomitee 5/6 Pensioun fir jiddfereen an d'Hand geholl. Zur Grënnungsversammlung den 12. Mee 87 si 45 Organisatiounen ugeschriwwen ginn. Och Eenzelpersonne si per Opruff invitéiert ginn, fir matzemaachen.

Am Rapport vun der NGL-Exekutiv vum 11. Mee 87 geet da fir d'éischt Rieds vun engem Mann, deen an engem Lieserbréif derzou opgeruff huet, fir eng 5/6-Partei ze grënnen, e Virschlag, iwwer deen nach sollt diskutéiert ginn. Den 12. Mee 87 war dann déi offiziell **Grënnung** vum Aktiounskomitee 5/6 Pensioun fir jiddfereen am „Centre Convict“. Dorun hunn haaptsächlech

Vertrieder vun der NGL an der UJL deelgeholl; den LCGB war vertrueden, huet sech awer net engagéiert.

De 26. Mee 87 war dunn nach eng Reunioun, op déi den LCGB net méi komm ass, soudatt de Comité elo aus Vertrieder vun NGL, UJL an zwou Privatpersounen zesummegeat ass.

De 5. Juni 87 huet d'Chambre du Travail eestëmmeg d'Regierung opgefuerdert, déi néideg Mesuren z'ergräifen, fir eng global Reform vum Pensiounswiesen, mam Zil vun enger Volleksversécherung an der Verallgemengerung vun der 5/6 Pensioun, ëmzesetzen.

De Journalisteverband vum „Wort“ UJL déclaréiert, datt hie weider am Aktiounskomitee matmaache wëll a weiderhin duerch de Jos Lorent vertruede gëtt. Den LCGB wëll weider als „Observateur“ derbäi bleiwen. Domat ass d'NGL awer net d'accord. Den LCGB soll sech entscheeden, ob e matmaache wëll oder net. Déi geplangte Petitiounsaktioun soll ouni Zäitverloscht ulafe gelooss gi mat der Fuerderung: *„Die Unterzeichneten fordern die Abschaffung des Zweiklassensystems im Luxemburger Rentenwesen, durch die Einführung der 5/6-Pensioun fir jiddfereen“*.

De 15. Juli 87 stellt de Jean Regenwetter, LSAP-Deputéierten a President vun der Chambre du Travail, déi d'Volleksversécherung an d'Verallgemengerung vun der 5/6-Pensioun verlaangt hat, dës Fuerderung als onrealistes an net bezuelbar duer. Hie gëtt dofir vun der NGL schaarf ugegraff an opgefuerdert, zeréckzetrieden.

De 27. Juli 87 huet de Comité de Gast Gibéryen zum President vum Aktiounskomitee 5/6-Pensioun fir jiddfereen gewielt.

De 24. Februar 88 huet de Comité vum AK 5/6 dem Chamberpresident Léon Bolendorf **d'Petitioun fir eng Volleksversécherung** mat bal 10.000 Ënnerschrëften iwwerreicht.

Vum 26. Februar bis den 18. Mäerz huet den **CSV-Deputéierte Fernand Rau** eng Artikelserie am Lëtzebuerger Wort publizéiert, mat ganz brisantem Zuele material iwwer d'Ënnerscheeder an deenen zwéi Pensiounssystemer. Dës Artikelen hu vill Uklank an der Populatioun fonnt.

Rentendossier aktuell (III)

Die Fakten

von Fernand Rau

Die im Jahre 1986 hierzulande ausbezahlten Pensionen					
I. im öffentlichen Pensionsregime					
	Zahl		Ausbezahlte Rentenbeträge		
	Aktive	Rentner	Insges. (in Mio.)	Durchschnitt pro Rentner (in Franken)	
				im Jahr	im Monat
Staat	11 546	5 010	4 872	972 455	81 037
Gemeinden	2 830	1 546	1 270	821 474	68 456
Eisenbahner	3 687	4 227	3 326	786 845	65 570
Insgesamt	18 063	10 783	9 468		
Davon staatl. Zuschuß			6 927	642 579	53 548
II. im privaten Pensionsregime					
	Aktive	Rentner	Insges. (in Mio.)	Durchschnitt pro Rentner (in Franken)	
				im Jahr	im Monat
Arbeiter	80 006	45 950	12 093	263 177	21 931
Beamte	53 887	11 277	6 327	472 374	39 364
C.P.A.C.I.*	8 552	7 806	1 906	244 427	20 369
C.P.A.**	5 861	7 512	1 295	172 391	14 366
Insgesamt	148 306	72 545	20 623		
Davon staatl. Zuschuß			8 173	112 661	9 388

* C.P.A.C.I. bedeutet Casse de Pension des Artisans, Commerçants et Indépendants
 ** C.P.A. bedeutet Casse de Pension Agricole

Teile I und II: siehe LW vom 26. und 27. Februar 1988.

De 17. März 88 war déi éischt uerdentlech Generalversammlung vum AK-5/6 am Novotel an den 18. Abrëll sinn d'Chargë verdeelt ginn:

Präsident: Gast Gibéryen

Vizepräsidenten: Jos Lorent, Théid Frising, Jos Steichen, Buby Schmit.

Sekretär: Aly Jaerling a Keessier: Christian Deloge.

Dee selwechten Dag war eng **Entrevue mat der Aktioun Mëttelstand**, an et war ee sech séier eens (Zitat aus dem Rapport:) „Abschließend sind beide Parteien sich einig, dass man nun, wo diese Aktion den Wind im Rücken habe, zügig voranschreiten könne und noch vor den Wahlen die Parteien erpressen solle... Die Aktion Mittelstand wird ebenfalls bekanntgeben, dass sie die Aktion 5/6 unterstützt.“

Anerer ginn hir eege Weeër, wuerfir och ëmmer. Zitat aus dem Rapport vun der NGL-Exekutiv vum 16. Mee 88: „Da auf der diesjährigen „Foire“ die FEP einen Stand errichtet hat und Unterschriften für die 5/6-Pension sammelt, sowie der OGBL eine Rentnerdemonstration angekündigt hat, müsse achtgegeben werden, dass diese Aktion dem 5/6-Komitee nicht aus den Händen gleitet“.

Am Juni 88 waren Entrevuen tëschent dem AK5/6 an de Parteien. D'Partei sinn opgefuerdert ginn, kloer Aussoen ze maachen a bis den 31. Dezember en entsprechend Gesetz ze stëmmen.

Den 18. Juni 88 war eng Entrevue tëschent AK5/6 an FLB „Fräie Lëtzebuerger Baureverband“. Dës Entrevue war vum FLB gefrot ginn, fir eventuell Member am AK5/6 ze ginn.

Den 28. Juni 88 huet den AK5/6 an engem Communiqué seng Conclusiounen aus de Gespréicher mat de Parteien bekannt gemaach a verlaangt, datt nach virun de Walen d'Volleksversécherung duerch en entsprechend Gesetz misst agefouert ginn.

Am Juli 88 fäert den AK5/6, datt den LCGB taktéire géif, fir d'Aktioun iwwer d'Sozialwalen an eventuell souguer iwwer d'Chamberwalen erauszezéien.

Den FLB huet definitiv decidéiert, fir dem AK5/6 bäizetrieden, grad esou wéi d'Aktioun Mëttelstand an d'Organisatioun vun de „Fräie Wënzer“. Well d'Statuten awer net zouloossen, datt eng Organisatioun ka Member ginn, soll eng Solutioun gesicht ginn.

Dann ass am Rapport vum 18. Juli 88 nach dat hei ze liesen:

„Eine Diskussion über die Hintergründe, welche das „Luxemburger Wort“ bewegt die Aktion zu unterstützen, wurde angeregt, sowie auch die Hintergründe des LCGB und OGBL analysiert wurden. Klar schälte sich heraus, dass es sich hier nur um wahlpolitische Hintergedanken handeln könne. Der Landespräsident teilt mit, dass er aus sicherer Quelle erfahren habe, dass OGBL und LCGB von ihren Parteien den Auftrag erhalten hätten, die Aktionen des Aktionskomitees „5/6-Pensioun fir Jiddfereen“ zu untergraben bis über die Parlamentswahlen hinaus.“

Den 20. August 88 ass de Comité vergréissert ginn duerch Verrieder vun FLB, Aktioun Mëttelstand a Fräi Wënzer.

De 27. September 88 war eng ausseruerdentlech Generalversammlung vum AK5/6 am Novotel, wou eng **Proposition de loi** iwwer en eenheetleche Pensiounssystem ugeholl ginn ass.

Den 18. Oktober 88 huet den AK5/6 der Chamber en **Ultimatum** gestallt, fir bis den 1. Dezember 88 dat proposéiert Pensiounsgesetz ze stëmmen. De 5. Dezember 88 stellt de Comité vum AK5/6 dat heite fest:

„Da weder Parteien noch Deputierte eine klare Aussage zu dem Rahmengesetz des Aktionskomitees machten, müssen nun weitere konkrete Schritte eingeleitet werden. Um die diesbezüglichen Aktionen einzuleiten, soll am 19. Dezember um 20.00 Uhr im Hotel NOVOTEL eine ausserordentliche Generalversammlung stattfinden. Dieser Generalversammlung soll eine Beteiligung an den kommenden Parlamentswahlen vorgeschlagen werden. Ein Aufruf soll an alle Bürger gehen zwecks Beteiligung als Kandidat an diesen Wahlen... Was die Beteiligung von Frau Lulling an diesen Wahlen angehe, so sei wohl ein Schreiben eingegangen, in dem Frau Lulling ab 1. Januar 89 ihre Mitarbeit anbietet, aber von einer Kandidaturerklärung sei überhaupt keine Rede, da noch nicht feststehe, ob das Aktionskomitee sich an den Wahlen beteilige“.

Nach bisheriger Erfolglosigkeit
im Gespräch mit Parteien

**„Aktionskomitee
5/6-Pensioun“ mit
eigenen Listen für
Wahlen 1989**

Den 19. Dezember 88 war rëm eng ausseruerdentlech Generalversammlung vum AK5/6 am Novotel. Well d'Politik net bereet war, op d'Fuerderungen anzegoen, ass mat 183 Stëmme bei 5 Enthaltungen decidéiert ginn, fir **un de Walen deelzehuelen**. An der Press huet dës Decisioun natierlech fir vill Commentaire gesuergt. D'Lëtzebuerger Wort leitartikelt: „Gab es keinen anderen Weg?“

D'Lëtzebuerger Wort, wat den AK5/6 iwwer déi ganz Zäit a senger Zeitung ënnerstëtzt huet, zitt sech elo zrëck; och d'**UJL schafft elo net méi mat**. Et heescht, d'CSV hätt deemools dem „Wort“ e Maulkuerf ugedoen.

Opgrond vun engem Opruff an der Press melle sech spontan eng Parti Kandidaten.

De 16. Februar 89 stëmmt d'Chamber no ganz opgeregten Debatten en 3,55-prozentegen Ajustement vun de Renten.

Parlamentswahl '89: Die Listennummern stehen fest

Dagegen von Vertretern der verschiedenen Parteien und Gruppenungen nahm Bezirksgerichtspräsident Albert Weiszel (Bildmitte) gestern vormittag die Auslosung vor.

(Photo: Hans, 1989)

(2) - Nachdem morgens Dienstag letzter Termin zur Abgabe der Kandidatenunterlagen im Hinblick auf die Parlamentswahlen und auf die Wahlen zum Europäischen Parlament am kommenden 18. Juni gewesen war, wurden gestern Mittwoch die Listennummern durch das Los ermittelt.

Wie bereits ausführlich berichtet wurde LW vom Mittwoch, 15. April, Seite 4, bewarben sich insgesamt 546 Kandidaten aus 18 politischen Parteien und Gruppierungen um 49 Abgeordnetenmandate.

Die unter Aufsicht von Bezirksgerichtspräsident Albert Weiszel, Vorsitzender des Hauptwahlausschusses für den dritten Wahlkreis (Zentrum), vorgenommene Zentralauslosung ergab folgende Reihenfolge:

- 1 KPL
- 2 DP
- 3 CSV
- 4 LSAP
- 5 Grüng Alternativ GRAL
- 6 Pirat net? Pour une Europe interculturelle (Europawahl)

- Für ein interkulturelles Lëtzebuerg (Parlamentswahl).

7 Grüng Lëtzebuerg Initiative

8 RSP - Grönt Rëssum a Färschtum

9 Lëtzebuerg de Lëtzebuerger National Bewegong

10 Den Grüng Alternativ GAP

11 Aktionskomitee 15. Periode für die Wahlen

12 Lëtzebuerg für den Eiskeiser an eng regional Politik (LERP)

13 D'Ekologien für den Norden

14 Bürgerpartei Lëtzebuerg

15 Lëtzebuerg für die modernisierte Lëtzebuerg / Këschtlech Volleksdemokratie

16 Republikanisch Partei RP

Wie in unserer gestrigen Ausgabe ebenfalls bereits mitgeteilt, reichten für die Europawahlen, bei denen das ganze Land bekanntlich einen einzigen Wahlkreis bildet, zehn Parteien eine Liste ein auf einem Total von 120 Kandidaten für 12 Mandate. Es handelt sich dabei um die Listennummern von 1 bis 10.

Den Aktiounskomitee, dee jo nach keng Erfahrung mat Walen an och keng statutaesch Bestëmmungen doriwwer hat, huet seng Lëschten an de véier Bezierker opgestallt. D'Kandidate kommen haaptsächlech aus de Reie vun der **NGL, dem FLB, der Aktioun Mëttelstand an de Fräie Wënzer**. Vill hu sech elo réischt kennegeléiert. Den Elan ass enorm.

Den 9. Mäerz 89 sinn **d'Kandidatelëschten** an der Generalversammlung vum AK5/6 ofgeseent ginn an de 17. Abrëll si si ënner dem Lëschtenumm „Aktiounskomitee 5/6-Pensioun fir jiddferen“ an deene véier Bezierker deponéiert ginn.

Bei de **Chamberwale** vum 18. Juni 1989 huet den AK5/6 en onerwaart groussen Erfolleg verzeechent. Am Landesduerschnëtt huet hie 7,31 Prozent vun de Stëmme a véier Mandater kritt. Gewielt si ginn: Gast Gibéryen (S), Jean-Pierre Koepp (N), Roby Mehlen (O) a Josy Simon (Z).

Well d'Chamberpresidentin Erna Hennicot-Schoepges net wollt op d'Fuerderunge vun den Deputéierten aus de kleng Gruppen an der Chamber no Verbesserung vun hirem Statut an hire Konditiounen agoen, hunn déi néng Deputéiert vum AK5/6, GAP, GLEI a Kommunisten **d'Trap an der Chamber besat**. Op Uerder vun der Chamberpresidentin si si vun der Gendarmerie zimlech brutal vun der Trap erofgeholl ginn. Wéinst hirem Protest sinn déi néng Deputéiert fir 10 Sëtzungen aus der Chamber ausgespaart ginn. Duerno sinn d'Fuerderunge vun den „Non-inscrits“ awer zum gréissten Deel erfüllt ginn.

Op dem Kongress vum 12. November 89 gëtt decidéiert, fir den Numm op **Aktiounskomitee 5/6** ze verkierzen. Nom Gast Gibéryen gëtt de John Bram President.

Den Deputéierte Josy Simon attackéiert d'Féierung vum AK5/6 den 2. Dezember 90 um Kongress zu Fréiseng, an ass net bereet, seng prinzipiell Solidaritéit mam Aktiounskomitee ze declaréiert. Doropshin ass en Ausschlussverfahre géint hien ageleet an hien ass aus dem Aktiounskomitee ausgeschloss ginn.

Den 19. Juni 91 beschëllegt den DP-Fraktiounschef an der Stad, Jacques-Yves Henckes d'DP-Spëtzt, kromm Tricke gedréit ze hunn an trëtt aus der DP aus. Duerno gëtt hie Member am AK5/6.

Um Nationalkongress vum 8. Dezember 1991 zu Wuermeldeng ass de Roby Mehlen als neie President an de Jacques-Yves Henckes als Generalsekretär vum AK5/6 gewielt ginn.

De 15. Juni 92 iwwerreechen de President Mehlen, de Generalsekretär Henckes an d'Deputéierte Gibéryen a Koepp der Chamberpresidentin Erna Hennicot-Schoepges eng **Petitioun** mat 8.310 Ënnerschrëften, an där e **Referendum** iwwer d'Aféierung vun engem eenheetleche Pensiounsregime fir all Biergerinnen a Bierger gefuerdert gëtt.

Am Juli 92 ass eng Ënnerschrëftenaktioun gestart ginn, fir e Referendum iwwer de Maastricht-Vertrag. An der parlamentarescher Orientéierungsdebatt vum 22. Abrëll 92 war sou eng Motioun ofgewise ginn.

Um Nationalkongress vum 22. November 92 zu Dikrech ass am Kader vun enger Statutenännerung den Numm geännert ginn: Aus dem Aktionskomitee 5/6 ass „**Aktionskomitee fir Demokratie a Rentegerechtigkeit**“ ginn. Fir den 1. Januar 93 ass eng Rentenerhéijung vun 10 Prozent, awer minimal 5.000 Frang verlaangt ginn.

De 17. Februar 93 huet den ADR dem Staatsminister Santer refuséiert, fir un enger Reunioun vun de Parteie mat der Regierung iwwer de Maastricht-Vertrag deelzehuelen: „*Ne voulant pas nous faire les complices d'une telle tromperie et ne voulant pas cautionner implicitement la procédure de ratification gouvernementale...*“

Aus Enttäuschung iwwer e Manktem un Éierlechkeet a Solidaritéit an der CSV sinn den CSV-Deputéierte **Fernand RAU** a seng Fra Hilda Rau-Scholtus, CSV-Member vum Stater Gemengerot den 22. Mäerz 93 aus der CSV ausgetratt a Member vun dem ADR ginn.

Well den ADR sech géint d'Ausländerwalrecht bei de Gemengewalen ausgesprach huet, gëtt e vum Journalist Michel Raus op RTL mat Rietsradikalen an een Dëppe gehäit. Den ADR protestéiert bei RTL géint dës Hetz a kënnegt geriichtlech Schrëtt un, wann dat nach eng Kéier sollt virkommen.

Bei de **Gemengewale** vum 10. Oktober 93 konnt den ADR bal iwwerall seng Positioun am Verglach mat de Chamberwale vun 89 verbessern an a siwe Proporzgemengen e Sëtz gewannen.

Ufanks 94 ass déi sougenannte **Waliss-Affär** lassgaangen, nodeems de Roby Mehlen als FLB-President d'CSV wéinst hirer Bauerenzentral-Politik ugegraff an d'Fro opgeworf hat, ob déi Fiffispolitik net mat Parteispinden erkaaft gi wär. Eng parlamentaresch Commission d'enquête ass agesat ginn an et gouf eng gewaltig Mediecampagne géint den ADR-President a seng Partei. Virun de Wale huet den ADR landeswäit eng Spezialnummer vum „Pefferkär“ erausbruecht, fir d'Leit iwwer déi Saach opzeklären.

Den Deputéierte Fernand Rau, dee mat senger fundéierter Artikelserie am „Wort“ vill zum Erfolleg vun der 5/6-Lëscht bäigedroen hat, kënnt den 2. Juni 94 op eng tragesch Manéier ëm d'Liewen.

Bei de **Chamberwale vum 12. Juni 94** huet den ADR iwwerall bäigewonnen an huet elo fënnef Deputéiert an domat eng Fraktioun: Gast Gibéryen, Fernand Greisen, Jacques-Yves Henckes, Jean-Pierre Koepp a Roby Mehlen. De Staatsminister Jean-Claude Juncker manifestéiert seng echt demokratesch Gesënnung: Hien declaréiert, datt hien alles wëllt ënnerhuelen, fir den ADR vun der politescher Landkaart verschwannen ze loossen.

Am Juli 98 huet d'Chamber, géint de militante Widerstand vun der Fonction publique, déi eng grouss Protestmanifestatioun organiséiert hat, eng **Pensionsreform** gestëmmt, déi de privaten an den ëffentleche Pensiounssystem méi no beienee bruet hunn.

Virun de Wale vun 1999 huet den ADR zwee Spezialkongresser iwwer Schoul a Mëttelstand ofgehalen. Den ADR geet an d'Wale mam Slogan *Jonk, Dynamesch, Anescht*.

Bei de **Chamberwale vum 13. Juni 99** huet den ADR rëm eng Kéier staark bäigewonnen an huet elo siwen Deputéiert: Gast Gibéryen, Fernand Greisen, Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepp, Jean Colombero a Roby Mehlen.

Le Dr Colombero tient promesse avec le sourire.

Suite à un article paru au lendemain des législatives dans le « Luxemburger Wort » et dans le contexte où l'ADR a été qualifié de parti « xénophobe » et « anti-réfugiés », le Dr. Jean Colombero, nouvel élu ADR dans la circonscription nord, avait juré de faire une grève de la faim de 48 heures si le quotidien ne s'excusait pas pour « ces mensonges diffamatoires ». Estimant que le « Luxemburger Wort » n'a pas pu apporter la preuve de ses affirmations jusqu'à ce jour et, au contraire, continue à les répéter, le Dr Colombero a entamé hier sa grève de la faim, à Gasperich, devant l'entrée de l'enceinte du journal. Il est soutenu dans sa démarche par une dizaine de membres de l'ADR.

D'Lëtzebuerger Wort späizt Gëtt a Gal: „Was hat sich der Wähler dabei gedacht, diese Demagogen, die sich auf Kosten der Homogenität und des Gemeinschaftsgefühls in der Gesellschaft breitmachen, massiver denn je zu stimmen...“

Als Reaktioun dorop huet den neigewielten ADR-Norddeputéierte Jean Colombero virun der Imprimerie Saint-Paul zu Gaasperech en **Hongerstreik** duerchgezunn.

De 17. Juli 99 ass d'ADR-Jugendsektioun gegrënnt ginn. Präsident ass de Christian Schaack, Sekretär den Alex Penning a Keessier d'Tania Gibéryen.

Bei de **Gemengewale vum 10. Oktober 99** konnt den ADR seng Positioun weider verbessern an an zéng Proporzgemengen een respektiv zwee Sëtz gewannen.

Am Mee 2001 huet den ADR decidéiert, eng grouss Plakataktioun duerchzuféieren, fir senger Fuerderunge beim „Rentendësch“ méi Gewiicht ze ginn. D'Bauteministesche an CSV-Präsidentin Erna Hennicot-Schoepges refuséiert d'Erlaabis, fir dës Plakate laanscht d'Stroossen opzestellen. Den ADR klot dogéint viru Geriicht.

Gläich Rechter
fir all **Bierger**

ADR kompetent & **Konsequent**

Staark fir eise
Mëttelstand =
Aarbechtsplazen

ADR kompetent & **Konsequent**

Schluss mat der
Geldverschwendung

ADR kompetent & **Konsequent**

D'Famill an de
Mëttelpunkt

ADR kompetent & **Konsequent**

Beim „**Rentendesch**“ konnt den ADR am Juli 2001 weider wichteg Verbesserungen duerchsetzen, déi ouni de Walerfolleg vun 1999 net méiglech gewiescht wären.

Den 12. November 2001 huet den Nationalkomitee vum ADR d'Zesummenaarbecht mat der **UEN-Fraktioun** am Europaparlament decidéiert.

De 27. Januar 2002 huet den ADR e Spezialkongress „Nohaltegkeet“ ofgehalen, bei deem en detailléierte Programm an dësem Beräich ugeholl ginn ass.

Bei de **Chamberwale vum 13. Juni 2004** huet den ADR trotz engem thematesche Walkampf ënner dem Motto: „*Kompetent a Konsequent*“ 1,36 Prozent verluer an huet trotz sengen 10 Prozent nëmme méi fënnef Deputéiert: Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepp a Roby Mehlen.

Bei der éischter Sétzung vun der neier Chambersessioun huet den ADR virun der Chamber géint de geplangte „Grëff an d'Rentereserven“ protestéiert.

Op sengem Nationalkongress huet den ADR den 12. März 2005 zu Wolz decidéiert, fir an der geplangter Referendumskampagne géint den **EU-Verfassungsvertrag** opzetrieden. An der Chamber wëll den ADR awer den Ausgang vum Referendum respektéieren, wat zu Confusioun féiere wäert.

Bei de **Gemengewale vum 9. Oktober 2005** déi ënner dem Motto „Liewesqualitéit fir jiddereen“ stungen, huet den ADR Verloschter missen astiechen. En ass elo nach a fënnef Proporzgemenge vertrauden.

Den 2. Abrëll 2006 ass um Kongress zu Stroossen aus dem „Aktiounskomitee fir Demokratie a Rentegerechtkeet“ elo „**Alternativ Demokratesch Reformpartei**“ ginn (Ofkierzung ADR bleift bestoen). Den éischte **Grondsaz-programm** vun der Partei, deem a laangen Diskussiounen ausgeschafft gi war, ass ugehall an e ganz neie Logo ass virgestallt ginn.

Mat der offizieller Begrënnung, datt déi Entwécklung him net géif passen, ass den Deputéierte **Jaerling** aus der Partei an der Fraktioun ausgetrueden. D'ADR huet domat de Fraktiounsstatut verluer. Dat huet der Partei vill geschuet.

Op engem spezielle **Schoulkongress** den 19. Januar 2008 zu Fréiseng huet d'ADR ënner dem Motto „Eng Chance fir all Kand“ hire Reformprogramm fir dat krankt Lëtzebuurger Schoulwiesen ugehall.

Den 13. Mäerz 2008 huet d'ADR e **Kooperationsvertrag mat der AHL** (Association des Hommes du Luxembourg) ofgeschloss, wat et den AHL-Vertrieeder erlaabt, op de Lëschte vun der ADR ze kandidéieren.

Bei de **Chamberwale vum 7. Juni 2009**, déi ënner dem Slogan „Léisungen fir Lëtzebuerg“ stungen, ass d'ADR trotz engem opwännegen Walkampf weider zeréckgaangen a verléiert hire Sëtz am klengste Walbezierk. Gewielt si véier Deputéiert: Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Jean Colombero a Fernand Kartheiser.

Den 3. August 2010 ass de laangjäregen ADR-Deputéierte **Jemp Koepp** gestuerwen. Säi Begriefnes war en Zeeche vu grousssem Merci vu senge ville Frënn a Bekannten.

Um Nationalkongress de 25. Mäerz 2012 an der Stad huet de Roby Mehlen no méi wéi 20 Joer d'Presidentschaft ofginn: Prääsident ass elo de Fernand Kartheiser, Generalsekretär de Jean Schoos a Generalkeessier de Jean-Claude Strottner.

Roby Mehlen
Éierepresident vun der ADR

25 Joer Presserevue

**Gemeinsam für beitragsorientierte Rentenreform
und Einführung der 5/6-Pension**

**Protestmanifestation für mehr
Rentengerechtigkeit in Luxemburg**

**Aktionskomitee „5/6“ will bei Parlamentswahlen
in sämtlichen Bezirken kandidieren**

Nur wenn die Abgeordnetenkammer bis zum 1. März 1989 ein Rahmengesetz für die Einführung einer Volksversicherung votiert, werden die Kandidatenlisten nicht offiziell deponiert

„Aktioun 5/6-Pensioun“- Wahllisten :

A. Lulling Kandidatin?

Eine 5/6-Seifenblase

ADR jetzt für Ausländerwahlrecht

Nichts dazu gelernt

"... well op mengem festen Aarbechtsprogramm stéet nach, fir den A.D.R. aus der politescher Landschaft zu Lëtzebuerg ewech ze kréien, déen mat enger massiver Ligen a mat enger Verunglimpfungskampagne sonnergläichen probéiert huet méng Partei ze schwächen, déi e sech dovunner awer nët weider ébranléiert weist haut den Owend ...".

ADR will „Gaassebouf“ Juncker gute Kinderstube beibringen ...

**DP und Grüne
auf ADR-Linie**

Weltfrauenkonferenz

Kritik am Tagungsort Peking

L'ADR attire les foules

ADR, DP und Grüne verließen die Kommissionssitzung

Traitements des fonctionnaires luxembourgeois

Le gouvernement accusé d'illégalité par l'ADR

Le groupe parlementaire ADR a accusé, hier matin, au cours d'une conférence de presse, le gouvernement de violer délibérément la législation sur les traitements et indemnités des fonctionnaires. Cette accusation a paru suffisamment grave au ministre du Budget Marc Fischbach pour qu'il y apporte d'urgence une rectification.

Illegale Gehaltsaufbesserungen?

Vorwürfe des ADR an die Adresse der Regierung

„Existenzberechtigung des ADR
nicht in Frage gestellt“

Den ADR um Holzwee

Gast Gibéryen : « L'ADR poursuivra son combat pour plus de démocratie »

ADR: „Der Regierung fehlen zukunfts gestaltende Visionen“

vaches folles

Coups d'accélérateur et coups de freins au Grand-Duché

Le député ADR Robert Mehlen et l'eurodéputé socialiste Ben Fayot ont joué un rôle majeur quant à l'institution de la commission d'enquête du Parlement européen. Mais rares ont été au Grand-Duché les autorités à les suivre.

J. Scheuer: „Personen werden zur Zielscheibe“

Der politische Stil des ADR sorgt für Unmut
Parlamentarier von CSV, DP und LSAP bezogen Stellung

L. Weiler: „Nur Anschein einer normalen Partei“

ADR fordert mehr Grundrente T. 24.02.1997

**H. Grethen:
„Verwerfliche Taktik“**

Ende einer „Partei“

Die ADR-Fraktion ist nichts weiter als ein demagogischer Steigbügelhalter von Juncker und Poos, um die unsozialen Angriffe auf die Pensionen im öffentlichen Dienst mordicus durchzusetzen.

**Speck und Schweinefleisch
oder eine richtige Opposition?**

„The Empire strikes back“

Niederschreien kann man sie nicht

„Das ADR leistet der Demokratie keinen Dienst“

Jean-Claude Jancker stellte sich hinter den ehemaligen Justizminister Marc Fischbach / Regierungschef versuchte die politische Vorgehensweise des Aktionskomitees und sprach von Verleumdungen, Lügen und Falschdarstellungen

**»Staatlech
lizenziert
Terroriste«**

Der Bürger zahlt die Zeche

**Education : les jeunes au centre
de l'action pédagogique**

Wir sind das Volk

ADR-Deputierter im Hungerstreik

L'ADR: de la recherche de l'équité à la construction inachevée d'un mouvement conservateur et souverainiste

1 INTRODUCTION

Saisir l'identité et l'effcience politique de l'ADR dans le système politique luxembourgeois au cours des 25 dernières années de son existence est une gageure au regard des typologies usitées en politique comparée. Depuis sa fondation en 1987, le mouvement a tenté à plusieurs reprises de nombreux aggiornamentios programmatiques lui permettant d'attirer des électeurs dont le système de valeurs et les préoccupations économiques et sociales les rattachent aussi bien aux gauches qu'aux droites. Bien plus, l'ADR est consubstantiel de l'apparition et de l'enracinement de nouveaux clivages culturels, économiques et sociaux qui traversent l'ensemble des sociétés européennes au regard du développement de l'hédonisme, des préoccupations environnementales et sécuritaires, de la mondialisation économique et de l'eupéanisation croissante du système décisionnel. Les transformations successives de son identité politique sont l'expression même de l'articulation et de la médiation imparfaite de ses clivages. En d'autres termes, l'ADR n'est pas une formation politique éphémère, mais la manifestation d'un réaligement des valeurs et des comportements politiques d'une partie de l'électorat luxembourgeois qui n'est pas achevée. Il s'insère aussi dans un vaste mouvement européen porteur en soi d'une vision rédemprice de la démocratie et appelant de ses vœux à un redimensionnement du domaine d'intervention de l'État qui le conduit progressivement à adopter un agenda conservateur, libéral économiquement et souverainiste.

2 L'ADR EXPRESSION DE LA QUESTION SOCIALE AU LUXEMBOURG

L'AKTIOUNSKOMITEE 5/6 PENSIOUN FIR JIDDFEREEN, première dénomination partisane de l'ADR, est d'abord l'expression d'une question sociale au Luxembourg lancinante depuis la fin de la crise de la sidérurgie jusqu'au milieu des années 2000 : les Luxembourgeois ont-ils un avenir dans le monde de l'entreprise globalisée, notamment par le développement ou le renforcement de l'activité financière et des services aux entreprises, ou doivent-ils au contraire envisager leur devenir professionnel par et pour l'État grand-ducal et de manière extensive tout ce qui se rapporte à l'économie sociale ?

En mars 1987, la manifestation ayant pour thème l'équité des retraites entre le secteur privé et le secteur public organisée conjointement par l'AKTIOUNSKOMITEE 5/6 PENSIOUN, l'Union des Journalistes Luxembourgeois (UJL, regroupant principalement des journalistes du WORT), le LETZEBUERGER RENTNER-AN INVALIDENVERBAND (LRIV) et le NEUTRAL GEWERKSCHAFT LETZEBUERG (NGL), loin d'être une simple revendication pécuniaire et momentanée, pour le moins justifiée, permit en effet de publiciser pour la première fois depuis la fin de la crise de la sidérurgie, le malaise social d'une partie de l'électorat luxembourgeois à la fois sur le devenir économique du Grand-Duché et par rapport à sa médiation et à sa représentativité en politique. Des employés, des cadres et des retraités du secteur privé souhaitaient retirer les fruits de la croissance économique qui reprenait tout en promouvant une réorganisation de l'État, une redéfinition de ses missions et une réduction de la fonction publique.

Les premiers dirigeants de l'AKTIOUNSKOMITEE 5/6 PENSIOUN FIR JIDDFEREEN, rejoints rapidement par ceux d'autres organisations syndicales comme le FRAIE LETZBUERGER BAUEREVERBAND, ont compris rapidement tout le potentiel électoral qui existait s'ils parvenaient non seulement à monopoliser l'anomie sociale propre aux Luxembourgeois travaillant principalement dans le secteur privé, mais aussi si leur nouvelle formation politique apparaissait comme un mouvement social qui rompait aussi avec les pratiques et les structures partisans existantes alors (le Parti chrétien social, le Parti ouvrier socialiste luxembourgeois et le Parti démocrate) et, qui depuis 1945 s'étaient toujours partagées en alternance le pouvoir et donc étaient responsables du développement « tentaculaire » de l'appareil politico-administratif au Luxembourg et de la socialisation de l'économie de marché.

L'ensemble des études de sociologie électorale commanditées par la Chambre des Députés de 1989 à 2009, démontre clairement que l'ADR est parvenu en partie à cet objectif par la constance en sa faveur d'un vote ouvrier, rural et de classes moyennes liées aux PME-PMI, à l'artisanat et au commerce en plus de celui surreprésenté des retraités. En 1999, année record de votes en sa faveur (11,3%), l'ADR, rebaptisé auparavant AKTIOUNSKOMITEE FIR DEMOKRATIE A RENTEGERECHTEGKEET, parvient à concurrencer dans les circonscriptions Nord et Est du pays, les chrétiens sociaux et, dans celle du Sud, les socialistes. Au regard de l'analyse des électors de l'ADR qui panachèrent entre plusieurs listes, il ressort clairement aussi qu'ils furent aussi ceux qui privilégièrent le plus souvent, suivant les circonscriptions, des candidats du PCS, du POSL et parfois même des mouvements de la gauche radicale, La Gauche et le Parti communiste luxembourgeois. L'ADR de mouvement social « single issue » qu'était l'équité des retraites entre secteur privé et secteur public devenait progressivement une formation

politique « catch all party », agréant des revendications aussi diverses que la promotion de l'agriculture, une nouvelle politique de l'aménagement du territoire, la refonte des finances communales, un nouveau rapport à la construction européenne, une redéfinition du nombre et de la carrière de la fonction publique, un libéralisme économique affiché, etc.

3 L'ADR EXPRESSION DE L'IDENTITÉ LUXEMBOURGEOISE

L'ADR ne peut être raisonnablement considéré comme une formation politique de droite extrême. Les programmes publiés depuis 1989 n'exprimèrent nullement explicitement ou implicitement un rejet des immigrés et des étrangers dans une perspective « raciale » et ne procédèrent pas non plus à une condamnation définitive du cosmopolitisme et/ou du multiculturalisme au regard de leur conception de l'identité qui n'intègre pas ou peu des référents du différencialisme culturel. La rhétorique sécuritaire, bien présente dans les plates-formes électorales et les propositions législatives du parti, n'a pas conduit non plus à la volonté de remettre en cause les libertés fondamentales et les principes constitutionnels de 1868, et celles et ceux garantis par les conventions et les traités internationaux que le Luxembourg a signés. Il n'a jamais existé non plus dans ses discours et ceux de ses dirigeants, un rejet du capitalisme international, la volonté d'assujettir l'économie à la puissance publique, la valorisation d'un socialisme stato-national ou bien encore le désir de créer une économie corporatiste, caractéristiques pourtant fondamentales de l'extrême droite.

En revanche, l'importance du discours nationalitaire crescendo depuis 1989 jusqu'à son paroxysme après l'entrée en vigueur de la loi sur la double nationalité en 2008, lui a permis de médiatiser dans l'arène politique, la tentation identitaire qui s'est développée dans une partie de la société luxembourgeoise, indépendamment de sa condition sociale, de son statut

économique et de son rapport à l'État. Par « tentation identitaire », il faut comprendre que des Luxembourgeois demeurent attachés à une communauté qui serait déterminée de préférence par la prédominance de l'usage d'une seule langue dans les rapports sociaux et politiques en dépit du multilinguisme historique, par la référence à une histoire synonyme de roman national, et pour le moins mythique avec ses marqueurs (Jean l'Aveugle, 1839, 1868, le référendum de 1941) et par l'imposition de conditions d'appartenance à ladite communauté qui sont nécessairement la maîtrise d'une culture plutôt homogène et de codes sociaux jugés immuables et naturels. D'une autre manière, le conservatisme nationalitaire de l'ADR surtout exprimé dans ses programmes à partir de 1994 a permis de montrer la dissonance entre le « nous » vécu au quotidien par une partie des Luxembourgeois d'un point de vue linguistique et le « nous » multiculturel proposé et affiché par les autorités politiques grand-ducales (les partis en coalition jusqu'alors).

L'ADR ne fut et n'est certainement pas l'unique canal de la question identitaire luxembourgeoise. Les motifs nourrissant le « non » au référendum sur le Traité constitutionnel européen en 2005 dans l'étude ordonnée par le Parlement à ce sujet et la proposition qui visait à changer le drapeau national tricolore par le Roude Léiw en 2006 en sont d'autres expressions. Qui plus est, le chauvinisme national au travail est partagé par tous les électors des partis luxembourgeois comme le montrèrent les études électorales de 1999 à 2009 susmentionnées. Toutefois, les valeurs qu'il promeut et les propositions législatives qu'il fit au regard de l'intégration des étrangers par la compréhension du modèle social luxembourgeois et par l'assimilation à la culture de référence dont l'élément primordial serait la pratique du luxembourgeois, « libèrent » bien plus que d'autres partis la tentation identitaire présente au sein de la société luxembourgeoise. L'électorat de l'ADR estime que sur la longue durée le processus d'européanisation de la société luxembourgeoise,

c'est à dire la détermination de règles sociales communes, compromis de différentes traditions sociétales européennes est synonyme de l'effacement de l'ordonnancement culturel qui paraissait distinguer le Luxembourg des autres États européens. L'emprise identitaire dans le discours de l'ADR lui a permis certainement de coaliser en sa faveur un nouvel électorat au-delà de la question des retraites, mais les élections législatives de 2009 ont démontré aussi qu'il n'est pas parvenu à monopoliser cet électorat, qui a préféré dans les dernières semaines le discours de la sécurité économique plutôt que celui de la sécurité identitaire proposée par le PCS, la formation politique la plus à même de concurrencer l'ADR sur ce terrain.

4 L'ADR EXPRESSION D'UN NOUVEAU CONSERVATISME RÉDEMPTEUR

Depuis sa fondation, l'ADR a été qualifié à maintes reprises par ses détracteurs et ses concurrents dans l'arène politique comme étant une force politique à caractère « populiste ». Le populisme se caractérise par une vision hyperbolique de la démocratie, qui idéalise le citoyen actif et qui se méfie des systèmes de représentation censés déposséder ce dernier de sa souveraineté. Il est porteur en soi d'un discours anti-élitiste et anti-parlementaire et établit par ailleurs une opposition manichéenne entre un « pays légal » et un « pays réel ». Dans le discours populiste, les élites économiques et politiques seraient par nature « corrompues », désireuses de protéger leurs intérêts particuliers et dépourvues du souci de l'indépendance nationale et de la cohésion sociale. La double critique visant les élites et son corollaire, la démocratie représentative, justifie pour les tenants du populisme la définition d'un autre projet politique centré sur la réduction de l'écart entre le peuple et ceux qui le gouvernent notamment par le recours systématique à l'initiative populaire, au référendum et au mandat impératif pour tous les élus.

La qualification de populiste pour décrire l'identité de l'ADR trouva son point culminant lors de l'institution d'une Commission d'enquête parlementaire suite aux déclarations de Robert Mehlen, alors son président, concernant le versement supposé de dons substantiels et illégaux de la Centrale paysanne à des partis politiques luxembourgeois, en premier lieu le PCS. Assurément, l'ADR dans sa quête de légitimité politique et dans le désir d'accroître sa base électorale participa à une remise en cause radicale du fonctionnement de la démocratie luxembourgeoise par ses propositions législatives sur les partis politiques, le financement public de la vie politique, l'usage du référendum ou bien encore la redéfinition de représentativité syndicale. Toutefois, il ne fut nullement le seul porte-voix d'une vision rédemptrice de la démocratie qui caractériserait le populisme. Les Verts, autre formation politique en expansion et en quête de légitimité, partagèrent alors la même approche et militèrent aussi pour le dépassement de la démocratie consociative luxembourgeoise.

Tant l'ADR et les Verts souhaitèrent en effet la fin de l'instauration du compromis au sommet de l'État luxembourgeois qui vise à assurer la stabilité dudit régime par la multiplication des accords au niveau des élites politiques et économiques (de ceux qui sont représentatifs d'une question sociale ou politique jugée par les autres acteurs du système comme important) aussi bien au niveau gouvernemental qu'à ceux des organes de concertation sociale type Tripartite, et qui caractérisent justement la démocratie consociative luxembourgeoise.

Dans cette perspective, l'ADR ne doit pas être considéré comme une simple force populiste, bien qu'il en ait certains de ses attributs à ses débuts. Il est devenu aussi le réceptacle d'un conservatisme social et d'un libéralisme national (souveraineté économique et fiscale) autrefois incarnés respectivement par le PCS et le PD. A partir du moment où le PCS, le POSL et

le PD se sont progressivement éloignés de leur culture politique d'origine, afin de maximiser leurs gains électoraux, dans une logique de « catch all party », et de leur volonté de maintenir le consensus au niveau gouvernemental et de respecter à tout prix le contrat de législature qui les liait, un affadissement idéologique s'est produit au sein de ces partis.

La convergence au centre des trois partis susmentionnés toujours en coalition sur les questions économiques et sociétales a permis ainsi à l'ADR par son discours rédempteur d'apparaître comme une solution de rechange auprès d'une partie de l'électorat conservateur et libéral national qui refuse ou ne comprend pas les subtilités des politiques menées par un gouvernement de coalition avec pour arrière fonds l'approfondissement politique européen. A partir de 2007, le conservatisme social déjà présent s'est accru particulièrement avec la reprise de l'agenda de l'Association des Hommes du Luxembourg dont est issu son nouveau président Fernand Kartheiser. Bien que les députés de l'ADR furent partagés par exemple sur le vote de la loi autorisant l'euthanasie, les propositions programmatiques en 2004 et en 2009 sur les questions de société le rattachent évidemment et désormais à des conceptions de la société plus ou moins fidèles à l'humanisme chrétien sur les questions éthiques, au respect de l'autorité parentale, à une instruction publique plutôt qu'à une éducation sociale assurée par l'école, à une volonté de limiter l'emprise de la question du genre sur la société luxembourgeoise, etc.

5 L'ADR EXPRESSION DU SOUVERAINISME LIBÉRAL ET POPULAIRE

L'ADR est membre de l'Union de l'Europe des Nations depuis 2001 et depuis les élections européennes de 2009 est en alliance avec le Parti conservateur britannique au sein du groupe des conservateurs réformistes européens bien

qu'il ne soit pas parvenu une nouvelle fois à faire élire un député européen et qu'il fut l'un des tenants du « non » au Traité constitutionnel européen. Ce positionnement n'est pas nouveau et témoigne à partir de 1999, de sa volonté de devenir le champion du souverainisme au Luxembourg. Sa conception du fonctionnement du régime politique de l'Union européenne concilie à la fois un souverainisme libéral et un souverainisme stato-national et populaire.

Le terme « souverainisme » fut inventé par le Parti Québécois de René Levesque pour légitimer le processus d'émancipation nationale et sociale-démocrate du Québec au moment où le Premier Ministre libéral canadien Pierre Eliot Trudeau préparait lui le « rapatriement » de la Constitution canadienne (effectif en 1982) et tentait de refonder à cette occasion le Canada avec pour principe directeur le fédéralisme centralisateur et le « libéralisme de compassion ». En Europe, il faut attendre la campagne référendaire sur le Traité de Maastricht en 1992 pour que des dirigeants du Rassemblement Pour la République (François Fillon, Charles Pasqua, Philippe Seguin, etc.) issus du néo-gaullisme social ou conservateur et des responsables catholiques et nationaux libéraux de l'Union pour la Démocratie Française (Philippe de Villiers, Michel Poniatowski, etc.) se l'approprient. Pour eux, la nécessité du souverainisme en Europe renvoie aux éléments jugés essentiels dans l'acceptation de la politique moderne, c'est-à-dire la souveraineté nationale et la souveraineté populaire. Pour certains d'entre eux, le souverainisme fait aussi fi des frontières entre droite et gauche. La Construction européenne ne peut être que le fruit de la coopération entre des États souverains d'une part et d'autre part aucun des États européens ne doit renoncer à être l'acteur social et économique prééminent de sa société nationale. Dans ces conditions, les États ne délèguent aux institutions européennes que des « compétences révocables, subsidiaires et subordonnées » et sont les seuls habilités au contrôle de dévolution. Qui plus est, les constitutions nationales l'emportent

toujours sur le droit communautaire et le « compromis de Luxembourg » doit dans cette configuration être la règle primordiale du processus décisionnel européen.

Ce souverainisme « national » et « stato-providentialiste » ne doit pas occulter l'existence à ses côtés d'un souverainisme « libéral » développé depuis une vingtaine d'années par une kyrielle de fondations anglo-saxonnes et néerlandaises (Bruges Group, European Foundation, Edmund Burke Stichting, etc.), trouvant des relais dans des fondations de langue française (Institut euro 92, Institut Molinari, etc.) et défendu au niveau européen par des formations politiques comme Občanská Demokratická Strana du président tchèque Vaclav Klaus et le Parti conservateur britannique de Lady Thatcher jusqu'à David Cameron . Ce souverainisme « libéral » qui est présent dans l'identité affirmée de l'ADR conçoit que l'Union européenne est légitime à la condition de ne pas créer un « super État providence » et que celle-ci se détourne tant dans ses principes que dans ses actions de toutes les formes du constructivisme social qui auraient jusqu'alors caractérisé l'ensemble des politiques publiques de l'Union et de ses Etats membres. La « méthode communautaire », tout particulièrement les pouvoirs laissés à la Commission, sa nature et son fonctionnement, a fortiori un Traité constitutionnel européen, un Traité de Lisbonne et le Traité européen de stabilité et de gouvernance en discussion, en raison de l'enchâssement de la Charte des droits fondamentaux et des contraintes budgétaires privant en partie les parlements nationaux de leur pouvoir de contrôle de la dépense publique, iraient à l'encontre d'un tel projet. Leur plan est de bâtir une Europe libre échangiste, soucieuse de compétitivité dans le cadre d'une économie mondiale, alignée en matière de politique étrangère et de sécurité commune sur l'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord (OTAN) où le principe coopératif et celui de la concurrence domineraient les relations entre les États souverains européens. Ils insistent

également sur le fait que les libertés fondamentales et les valeurs des Européens, qui les distingueraient des autres blocs économiques régionaux, ne peuvent être respectées que dans le cadre d'un État souverain qui, seul, en assure le contrôle démocratique et, qui plus est, au niveau européen est déjà garanti par le Conseil de l'Europe, organe de coopération par excellence.

Dès 1999, dans son document de campagne, l'ADR soulignait toute l'importance de la défense de la souveraineté du Luxembourg. Il critiquait aussi le fonctionnement et les attributs de la bureaucratie européenne responsable de 80% de la législation et « des 1000 Comités les plus divers, agissant dans une opacité totale sans contrôle démocratique, sont à l'origine d'une surréglementation européenne qui vise à définir la largeur des sièges des tracteurs, la courbe des cornichons, la taille des pommes... il faut y mettre fin ».

Lors des travaux visant à proposer un Traité constitutionnel pour l'Europe, Gast Gibéryen, le président de son groupe parlementaire, membre suppléant du Parlement grand-ducal à la Convention, rappela également que l'idée d'une Europe des Nations excluait par nature la création d'un État européen fédéral et l'existence d'une citoyenneté européenne. En conséquence son parti n'accepterait pas une constitution mais seulement un traité constitutionnel : « Le parti ADR tient également à rappeler à titre préliminaire la définition du terme « Constitution » selon le conseil constitutionnel français : « La Constitution a pour objet d'instituer les règles de droit fondamentales concernant la nature de l'État, le régime politique, la désignation des gouvernants et la définition de leurs compétences, les libertés et les droits garantis aux individus et aux groupes sociaux ». Les traités communautaires ne sont pas formellement constitutionnels, mais il leur est reconnu un caractère fondamental, en tant que droit originaire organisant les relations entre les États et les peuples d'Europe. Pour l'ADR il est crucial de maintenir cette vue des choses [...]. Le

traité constitutionnel en tant qu'accord conclu entre États en vue de produire des effets de droit dans leurs relations mutuelles et reconnaissant à cet accord un caractère fondamental sans pour autant revêtir le caractère d'une Constitution est pour l'ADR la seule option à choisir » .

La Chambre des Députés vota la loi approuvant la ratification du traité (55 députés votèrent en faveur, les députés de l'ADR s'abstinrent). Mais ce n'est qu'en avril 2005 lors de son congrès que la position des dirigeants de l'ADR évolua définitivement et ceux-ci furent obligés de mener une campagne contre l'adoption du Traité (notamment en dénonçant l'adhésion probable de la Turquie à l'UE, en soulignant la perte de la souveraineté particulièrement dans le domaine de la fiscalité des entreprises et en mettant en exergue les dangers pour les « nationaux » de voir leur culture et leur identité disparaître rapidement).

En avril 2006, l'ADR changea son nom de « Aktiounskomitee fir Demokratie a Rentegerechtegheet » en « Alternativ Demokratesch Reformpartei » (Parti démocrate réformateur en français). Il se présenta alors comme une alternative au PCS au centre droit et se positionna une nouvelle fois clairement du côté du souverainisme sur le spectre politique européen. Roy Reding, l'un des responsables du « non » pendant la campagne référendaire sur le TCE, devint le nouveau secrétaire général du parti. En mai, le député Aly Jaerling annonça son départ du groupe par la justification que le mouvement abandonnait son positionnement « ni droite ni gauche » et qu'il dérivait vers un « nationalisme agressif » tout en oubliant sa revendication originelle d'égalité des pensions entre les retraités du secteur privé et ceux du public. En raison du départ d'Aly Jaerling, devenu député indépendant, le parti perdit son statut de groupe parlementaire pour redevenir une sensibilité parlementaire, handicapant grandement sa capacité financière pour le scrutin de juin 2009.

En mai 2008, la Chambre des Députés vota le projet de loi portant approbation du Traité de Lisbonne. Sur les 51 députés présents, 47 votèrent pour, les trois députés de l'ADR (le seul parti représenté à la Chambre qui ait appelé à la tenue d'un autre référendum) s'abstinrent. Le député indépendant, et ancien député ADR, Aly Jaerling, contesta que le Parlement ait reçu mandat pour ratifier ledit traité et motiva ainsi son vote contre. Dans cette même veine, le député ADR Jacques-Yves Henckes affirma que « Les 100 millions de Turcs ne font pas partie de l'Europe » et proposa sur le modèle français que soit inscrit dans la Constitution le principe que pour tout changement des traités européens, un référendum soit désormais organisé.

La crise financière et économique initiée en 2008 et l'ensemble des mécanismes européens pour l'endiguer (six packs, mécanisme européen de stabilité, Traité européen de stabilité et de gouvernance, etc.) ont permis une nouvelle fois, en coordination avec d'autres partis conservateurs, libéraux nationaux et souverainistes de droite de rappeler que le mode de gouvernance choisi de l'Union européenne non seulement aggravait la crise mais échappait de nouveau à tout contrôle économique, ce qui est en soi porteur d'une crise politique majeure.

6 CONCLUSION

Si l'ADR ne s'est jamais départi jusqu'alors de cette fonction d' « avertisseur social » lui assurant un socle électoral inexpugnable de 7% au minimum depuis l'élection de son premier député en 1989, cette fonction « tribunicienne » consciente et/ou imposée par les autres acteurs du système politique pour le démonétiser dans la compétition électorale, l'a empêché durablement de parvenir au statut de parti « coalisable » aussi bien au niveau national que local. Autrement dit, bien que son discours se soit ouvert à d'autres problématiques depuis sa création comme le rôle et la réforme

de l'État-providence, la critique de la démocratie consociative, le retour à la valeur travail, l'autonomie et l'instruction scolaire, le souverainisme libéral, la promotion de la langue et de la culture luxembourgeoise, le marqueur social de ses débuts et son expression parfois « véhémence » au regard des critères consensualistes luxembourgeois l'isole de la participation au pouvoir et explique aussi une faiblesse congénitale dans la capture de nombreux mandats locaux à la différence des Verts, eux aussi expression des nouveaux clivages culturels, économiques et sociaux. Le discours sur l'équité et l'exclusion sociale de certains Luxembourgeois le handicape aussi dans la conquête de nouveaux électeurs qui sont parvenus par leurs appartenances professionnelles au secteur public et protégé ou à leur insertion aux nouveaux réseaux économiques mondialisés, à maintenir un standard de vie assez exceptionnel en Europe. L'ADR, en dépit d'une origine partiellement agrarienne, manqua ainsi de « capturer » un électorat préoccupé des questions environnementales et de qualité de vie.

Pour autant, si l'ADR continue à clarifier son identité politique par l'adoption d'un agenda clairement conservateur social et libéral national et s'il sait profiter de la double opportunité de l'hyper responsabilité politique actuelle du PCS dans la gestion de la crise européenne et économique et du repositionnement idéologique clairement au centre gauche du PD sur les questions sociétales, ce dernier peut retrouver une dynamique électorale qui lui fait défaut depuis 2004 et devenir une force politique qui pèse dans le processus décisionnel national. Pour ce faire, le mouvement doit aussi adopter un nouveau discours identitaire et social pour capter le vote des « néo Luxembourgeois ». Les challenges d'une nouvelle transformation sont aussi importants que ceux qui présidèrent à sa fondation en 1987 et à son apogée électorale en 1999.

Philippe Poirier

Politologue Uni Lëtzebuerg

25 Joer
adr

1987–2012